

UČNI NAČRT

Učni predmet	Razred	Smer	Tedensko št. ur
Zgodovina	3.	M	2

OPREDELITEV PREDMETA

SPLOŠNI CILJI, VLOGA IN SPECIFIČNE KOMPETENCE

Pričujoči posodobljeni Učni načrt za zgodovino DIZ Jožef Stefan v Trstu izhaja iz učnega načrta za zgodovino, ki je bil po smernicah italijanskega ministrstva za šolstvo in učnih načrtih za zgodovino na srednjih šolah v Sloveniji oblikovan že v šolskem letu 2015/2016. Posodobljen je v skladu z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje iz leta 2018 in Agendo za trajnostni razvoj 2030 iz leta 2015.

Splošni cilj predmeta zgodovina je spodbujanje dijakove sposobnosti razumevanja in vrednotenja različnih zgodovinskih dogajanj, procesov in problemov preteklosti za lažje in bolj poglobljeno dožemanje sedanosti. Dijaki in dijakinje spoznavajo in utrjujejo bistvene koncepte zgodovine: čas in prostor, spremembe, kontinuiteto, vzročnost in posledičnost ter soodvisnost pojavov.

Skladno z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje pri tem predmetu razvijajo **pismenost**, tj. sposobnost uspešnega ustnega in pisnega sporazumevanja v slovenskem (knjižnem) jeziku v različnih sporazumevalnih okoliščinah in zbiranja ter kritične presoje raznih virov informacij ter **digitalno, osebno, družbeno in učno, državljansko in podjetnostno kompetenco**. Pri razvijanju **kulturne zavesti in izražanja** uzaveščajo pomen ohranjanja slovenske, evropske in svetovne kulturne dediščine. Pri pouku zgodovine pa se krepi tudi njihova narodna zavest in odprtost do drugih kultur in narodov.

Skladno z Agendo 2030 se utrjuje **zavest o pomenu prizadevanja posameznika in družbe za trajnostni razvoj sveta**.

Učni načrt je zasnovan tematsko, tako da zajema izbrane ključne zgodovinske pojave, procese, odnose, ideje in koncepte, ki pomenijo pogoj za razumevanje kulturnega oziroma civilizacijskega razvoja človeštva.

Predmetu zgodovina je v predmetniku dodeljenih 330 ur pouka (letno 66 ur, tedensko 2 uri).

DRUGI BIENIJ

V **drugem bieniju** je pri pouku zgodovine še večji poudarek na kritični analizi in interpretaciji podatkov, didaktično prilagojeni dijakom, in na oblikovanju samostojnih sklepov in mnenj o pojavih in procesih ter stališč do njih ter na raziskovanju različnih perspektiv in interpretacij o posameznih pojavih in procesih. Poudarjeno je tudi medsebojno delovanje med ljudmi in okoljem ter zgodovinskimi pojavi in procesi. Z izbranimi zgodovinskimi primeri in učnim gradivom se prispeva tudi k razumevanju in spoštovanju strpnosti, človekovih pravic, demokratičnih vrednot in kulturne raznolikosti. Poudarek je na socialno-kulturnih temah in vsebinah z zgodovino vsakdanjega življenja, s prikazom materialnih in duhovnih dosežkov človeštva v izbranih zgodovinskih obdobjih.

UČNE OBLIKE IN METODE

Oblike in metode dela se izbirajo v skladu s cilji, vsebinami in sposobnostmi dijakov. V ospredju sta aktivna vloga dijakov in usmerjevalno/mentorsko delo profesorja. V drugem bieniju poteka pouk zgodovine interaktivno, uporabljajo se tudi različne oblike pisnega in govornega sporazumevanja, debatne tehnike, raziskovalna dela s pomočjo IKT, zgodovinske naloge esejskega tipa, zgodovinske spletne strani, gradivo iz zgodovinskih časopisov, dodatni viri iz dopolnilnega gradiva, ki ga izbira profesor po lastni presoji.

DIDAKTIČNI SKLOPI	CILJI	VSEBINE	ČAS IZVAJANJA	MEDPREDMETNE POVEZAVE

<p>EVROPA IN SVET V VISOKEM IN POZNEM SREDNJEM VEKU¹</p>	<p>Spoznavanje političnega razvoja Evrope in sveta med 10. in 15. stoletjem.</p> <p>Ugotavljanje gospodarskih temeljev srednjeveške Evrope. Prikaz življenja družbenih slojev.</p> <p>Ugotavljanje vzrokov za nastanek mest. Spoznavanje dejavnosti meščanov in njihovega družbenega položaja.</p> <p>Spoznavanje vloge samostanov in položaja Cerkve v srednjem veu.</p> <p>Ugotavljanje značilnosti in ustroja dežel. Odkrivanje vzrokov za srednjeveško kolonizacijo in njenih oblik.</p> <p>Spoznavanje kulturnih dosežkov in vloge cerkvene organizacije.</p>	<p>Doba razvitega fevdalizma</p> <p>Evropa in svet od 10. do 15. stoletja.</p> <p>Srednjeveško podeželje.</p> <p>Mesta in meščanstvo.</p> <p>Duhovni svet srednjega veka.</p> <p>Oblikovanje slovenskih dežel. Goriški in celjski grofje. Kolonizacija. Mesta na Slovenskem. Vloga Cerkve in samostanov pri kulturnem razvoju dobe. Oglejski patriarhat.</p>	<p>Prvo dvomesečje</p>	<p>Slovenski jezik in književnost: srednjeveški rokopisi.</p> <p>Dodatni zgodovinski vir: Régine Pernoud, <i>Nehajmo že s tem srednjim vekom.</i></p> <p>Numizmatika in grboslovje: srednjeveški kovanci, pravica kovanja denarja, pomen grbov.</p>
<p>NOVI VEK IN NOVI SVET</p>	<p>Ugotavljanje pomena odkritij in izumov za spremembe v gospodarstvu in družbi.</p>	<p>Evropa na prehodu iz</p>	<p>Drugo dvomesečje</p>	<p>Umetnostna zgodovina: likovne stvaritve evropskih</p>

¹ Didaktični sklopi so povzeti po: Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija*. Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf

<p>VZPON MEŠČANSTVA IN UVELJAVITEV PARLAMENTARIZMA</p>	<p>Ugotavljanja pomena zemljepisnih odkritij.</p> <p>Razumevanje vzrokov za pojav reformacije. Odkrivanje tokov reformnega gibanja in njegovih posledic.</p> <p>Spoznavanje značilnosti gospodarskega in družbenega dogajanja na Slovenskem. Opredelitev značilnosti in pomena slovenske reformacije. Spoznavanje vzrokov in posledic turških vpadov in kmečkih uporov.</p> <p>Ugotavljanje značilnosti in oblike katoliške protireformacije. Italijanska mesta na prehodu od mestne komune do gospodstva.</p> <p>Spoznavanje francoskega absolutizma.</p> <p>Spoznavanje, kako se je v 17. in 18.stol. težišče moči iz Španije in Portugalske preneslo na Anglijo in Nizozemsko.</p> <p>Opredelitev pojava zgodnjega kapitalizma in začetkov kolonializma.</p> <p>Spoznavanje dosežkov obdobja na področju naravoslovja.</p> <p>Ob primeru Avstrije opredelitev pojma razsvetljeni absolutizem. Odkrivanje</p>	<p>srednjega v novi vek</p> <p>Odkritja in izumi.</p> <p>Zemljepisna odkritja.</p> <p>Humanizem in renesansa.</p> <p>Reformacija v Evropi.</p> <p>Slovenske dežele v 15. in 16. stol. Reformacija in začetki književnosti. Turški vpadi in kmečki upori.</p> <p>Novi vek</p> <p>Evropa in svet od 16. do 18. stoletja.</p> <p>Protireformacija in prehod v absolutizem.</p> <p>Gospodarski vzpon meščanstva.</p> <p>Odkritja in izumi med 17. in 18. stoletjem.</p> <p>Začetki industrializacije.</p> <p>Slovenci med 17. in 18. stol.</p>	<p>Tretje dvomesečje.</p> <p>Četrto dvomesečje</p>	<p>renesančnih umetnikov.</p> <p>Likovna folklor: panjske končnice z motivi turških vpadov.</p> <p>Verouk: razvoj protestantizma in drugih verskih ločin.</p> <p>Slovenski jezik in književnost: protestantska književnost na Slovenskem, Ivan Tavčar, <i>Visoška kronika</i>.</p> <p>Umetnostna zgodovina: Katoliška obnova, barok. Baročno slikarstvo na Slovenskem, po presoji posamezne profesorice/ja.</p> <p>Gospodarstvo in finance: predavanje strokovnjaka o razvoju kapitalističnih odnosov, delovanje bančnega, borznega iz zavarovalniškega sistema.</p> <p>Filozofija: razsvetljenski misleci in njihov pogled na človeka, družbo in državo.</p>
---	---	--	--	---

	<p>družbenih in kulturnih pojavov na Slovenskem.</p> <p>Spoznavanje razsvetljenskih idej v družbi, književnosti, znanosti in aktualizacija.</p> <p>Ozaveščanje pojmov revolucija, človekove pravice, diktatura, liberalizem, konservativizem, volilna pravica, ustava, parlamentarizem, politične stranke.</p> <p>Razvijanje pozitivnega odnosa do enakosti ne glede na spolno usmerjenost, vero, jezik ...</p>	<p>18. in 19. stoletje: Vzpon meščanstva in uveljavitev parlamentarizma</p> <p>Razsvetljenstvo.</p> <p>Ameriška revolucija.</p> <p>Francoska revolucija.</p> <p>Napoleon. Ilirske province.</p> <p>Kongresna Evropa.</p>		<p>Slovenski jezik in književnost: Razsvetljenstvo: Vodnik, <i>Ilirija oživiljena</i>, odlomki iz <i>Lublanskih novic</i>. Književno delo kot zgodovinski vi. Romantika: <i>Prešeren, Zdravljica</i>. Ivan Tavčar, <i>Izza kongresa</i>.</p> <p>Državljska vzgoja, angleščina: Razsvetljenske ideje in misleci. Ameriška in francoska revolucija v 18. stoletju. Aktualizacija pojma človekovih pravic.</p>
--	---	---	--	---

Vsebine v krepkem tisku so temeljne.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Pri pouku zgodovine vrednotimo sposobnost razumevanja, analize in interpretacije zgodovinskih dogajanj, procesov in pojavov, sposobnost umeščanja zgodovinskih vsebin v ustrezen zgodovinski čas in prostor, zmožnost interdisciplinarnega dojetja pojavov, zbiranja, izbiranja in rabe različnih virov, dijakovo sporazumevalno in medkulturno zmožnost ter druge državljanske in ključne zmožnosti vseživljenjskega učenja. Preverjanje znanja in zmožnosti dijakov poteka v pisni in ustni obliki. Pisno preverjanje je v obliki raznih tipov nalog, ustno pa v obliki spraševanj in različnih govornih nastopov. Vrednotenje dosežkov dijaka pri predmetu zgodovina je lahko diagnostično, delno in celovito, sprotno in končno.

MINIMALNI STANDARDI ZNANJA, SPRETNOSTI IN VEŠČIN

Ob zaključku 3. letnika dijak/inja:

- razloži bistvo zemljiškega gospostva (gospodarski, družbeni vidik);
- opiše razloge za nastanek mest, značilnosti in pomen mest;
- pojasni vlogo Cerkev in samostanov za kulturni razvoj srednjega veka;
- s pomočjo zemljevida zna pojasniti kolonizacijo in nastanek slovenskih dežel
- razloži bistvo humanizma in renesanse;
- našteje glavne posledice turških vpadov;
- pojasni glavne vzroke, zahteve in posledice kmečkih uporov;
- razloži značilnosti reformacije, navede glavne reformatorje;
- našteje glavne smeri reformacije in na karti pokaže dežele, kjer se je uveljavila;
- obrazloži bistvo protireformacije in pojasni razloge za njeno zmago;
- opiše glavne reforme absolutnih vladarjev na primeru Francije;
- opiše posebnosti italijanskih mestnih držav (Beneška republika);
- opiše gospodarski in politični vzpon meščanstva;
- opiše značilnosti zgodnjega kapitalizma (založništva in manufakture);
- razloži pogoje in vzroke za geografska odkritja;
- pojasni glavne pozitivne in negativne posledice geografskih odkritij;
- pojasni bistvo novih gospodarskih doktrin fiziokratizma in merkantilizma;
- pojasni glavne dosežke in pomen industrializacije;
- izpostavi pomen baročne umetnosti;
- pojasni bistvo razsvetljenskih idej o človeku, družbi in državi;
- razloži glavne reformne dosežke Marije Terezije in Jožefa II;
- navede glavne vzroke za ameriško revolucijo in pojasni glavne dosežke;
- pojasni glavne vzroke za francosko revolucijo in razloži potek in glavne posledice;
- opiše značilnosti vladanja Napoleona, politične spremembe in vojne razbere iz karte;
- razloži glavne ukrepe dunajskega kongresa 1815;
- na zemljevidu pokaže spremembo meja v Evropi po dunajskem kongresu;
- opredeli glavne vzroke krepitve meščanstva v 19. stoletju in opiše strukturo meščanske družbe;
- pojasni bistvo konservativizma, liberalizma in socializma;
- pojasni pomen ustav in razloži bistvo parlamentarizma;
- opiše bistvo nacionalizma, pojasni glavne značilnosti nacionalnih gibanj v Evropi, s posebnim ozirom na italijansko in slovensko;

- razloži glavne vzroke za revolucijo 1848/49;
- pozna glavne dosežke pomladi narodov na Slovenskem;
- pravilno uporablja strokovno terminologijo.

VIRI

- *Decreto del Presidente della Repubblica 15 marzo 2010. Regolamento recante norme per il riordino degli Istituti tecnici.* Pridobljeno s <https://www.gazzettaufficiale.it/gunewsletter/dettaglio.jsp?service=1&datagu=2010-06-15&task=dettaglio&numgu=137&redaz=010G0110&tmstp=1276687571279>
- *Istituti tecnici. Linee guida per il passaggio al nuovo ordinamento.* Pridobljeno s https://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/nuovi_tecnici/INDIC/ LINEE GUIDA TECNICI .pdf
- *Settore tecnologico. Secondo biennio e quinto anno. Area d'istruzione generale. Supplemento ordinario n. 60 alla Gazzetta Ufficiale.* 30. 3. 2012. Allegato A.2
Pridobljeno s https://www.gazzettaufficiale.it/do/atto/serie_generale/caricaPdf?cdimg=12A0329000100010110004&dgu=2012-03-30&art.dataPubblicazioneGazzetta=2012-03-30&art.codiceRedazionale=12A03290&art.num=1&art.tiposerie=SG
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina.[Elektronski vir]: gimnazija : splošna gimnazija : gimnazija z italijanskim učnim jezikom.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgo_italijanska_manjsina_gimn.pdf
- *Srednje strokovno izobraževanje (SSI) - Poklicno-tehniško izobraževanje (PTI), 2008. Katalog znanja. Zgodovina (prilagoditev za šole v slovenski Istri z italijanskim učnim jezikom).*
- Gimnazija Šiška. *Minimalni standardi znanja - zgodovina.* Pridobljeno s <https://www.gimnazija-siska.si/o-nas/ucni-predmeti/zgodovina/minimalni-standardi-znanja/>
- *Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. OZN 2015.* Pridobljeno s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilaterala/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf
- *Priporočilo Sveta EU z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.* Pridobljeno s [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from)